

به نام منشأ تفکر و دانایی

مرجم کاکهر

کتابی برای امتحان موفق!

نگنه
طالبی

ادبیات فارسی دوم دبیرستان

جلد اول از پنجم تا دهم

پدیدآورنده: زینب‌الاحمدی و همکاران

اولین خدمات پس از فروش کتاب

سرشناسه: احمدی پرگو، اباذر، ۱۳۶۳

عنوان و نام پدید آور: نکته های امتحانات ادبیات فارسی دوم دبیرستان / پدیدآورنده: اباذر احمدی پرگو
مشخصات نشر: تهران، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی مرجع کنکور: کانون گسترش علوم، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۹۶ ص

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۳۱-۳۲-۰۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: ادبیات فارسی - راهنمای آموزشی (متوسطه)

موضوع: ادبیات فارسی - آزمون ها و تمرین ها (متوسطه)

رده بندی کنگره: ۸۱۳۹۰ ن ۳ الف / PIR۳۳۳۱

رده بندی دهویی: ۸۰۷۶ / فا ۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۴۵۹۳۰

ناشر: مرجع کنکور

ناشر همکار: کانون گسترش علوم

مدیر مسئول: منصوره حاجی قاسم شریبتدار

پروژه ی کتاب های: نکته طلایی

عنوان: نکته های امتحانات ادبیات فارسی دوم دبیرستان

پدیدآورنده: اباذر احمدی پرگو

مسئول صفحه آرایی: علی شراقی

صفحه آرایی هنری: زهره نکینی، سوسن قشقایی

طراحی و گرافیک جلد: سامان سپهری نژاد

نوبت چاپ: اول ۱۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۹۳۱-۳۲-۰۰

ساختمان مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، نرسیده به چهارراه لبافی نژاد، کوچه شهید الوندی، پلاک ۱۲

انبار مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان شهید منیری جاوید، پلاک ۴۹

تلفن روابط عمومی: ۶۶۴۸۳۴۲۷-۲۸ تلفن ناووم: ۶۶۴۱۴۳۴۲

پایگاه اینترنتی: www.kgoo.ir پست الکترونیکی: info@kgoo.ir

صندوق پستی: ۱۳۱۴۵-۵۱۴

فهرست

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
	درس ۱: الهی - همای رحمت		درس ۱: الهی - همای رحمت
۳۲	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۱۱	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
۳۲	ناتو ۲: معنای لغت	۱۳	ناتو ۲: معنای لغت
۳۳	ناتو ۳: دانش های ادبی	۱۳	ناتو ۳: دانش های ادبی
۳۳	ناتو ۴: درک مطلب	۱۴	ناتو ۴: درک مطلب
۳۳	ناتو ۵: خودآزمایی	۱۵	ناتو ۵: خودآزمایی
	درس ۷: سووشون		فصل ۱: انواع ادبی (۱)
۳۴	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر		درس ۲: ادبیات حماسی - رستم و اشکبوس
۳۴	ناتو ۲: معنای لغت	۱۶	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
۳۴	ناتو ۳: دانش های ادبی	۱۹	ناتو ۲: معنای لغت
۳۵	ناتو ۴: درک مطلب	۱۹	ناتو ۳: دانش های ادبی
۳۵	ناتو ۵: خودآزمایی	۲۰	ناتو ۴: درک مطلب
۳۵	فقط ۲۰ درس ۵ تا ۷	۲۰	ناتو ۵: خودآزمایی
۳۶	آزمون تشریحی		درس ۳: حماسه ی مصنوع
	فصل ۳: ادبیات پایداری	۲۱	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
	درس ۸: کلیه ی عمو ثم - تو را می خوانم	۲۲	ناتو ۲: معنای لغت
۳۸	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۲۳	ناتو ۳: دانش های ادبی
۳۸	ناتو ۲: معنای لغت	۲۳	ناتو ۴: درک مطلب
۳۸	ناتو ۳: دانش های ادبی	۲۴	ناتو ۵: خودآزمایی
۳۹	ناتو ۴: درک مطلب		درس ۴: ادبیات نمایشی - بچه های آسمان
۳۹	ناتو ۵: خودآزمایی	۲۴	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
	درس ۹: در بیابان های تنگید - از یک انسان	۲۴	ناتو ۲: معنای لغت
۴۰	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۲۵	ناتو ۳: دانش های ادبی
۴۰	ناتو ۲: معنای لغت	۲۵	ناتو ۴: درک مطلب
۴۱	ناتو ۳: دانش های ادبی	۲۵	ناتو ۵: خودآزمایی
۴۱	ناتو ۴: درک مطلب	۲۶	فقط ۲۰ درس ۱ تا ۴
۴۱	ناتو ۵: خودآزمایی	۲۶	آزمون تشریحی
	فصل ۴: ادبیات جهان		فصل ۲: ادبیات داستانی معاصر
	درس ۱۰: دخترک بینوا		درس ۵: کیاب غاز یا رساله در حکمت مطلقه
۴۲	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۲۹	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
۴۲	ناتو ۲: معنای لغت	۳۰	ناتو ۲: معنای لغت
۴۲	ناتو ۳: دانش های ادبی	۳۰	ناتو ۳: دانش های ادبی
۴۳	ناتو ۴: درک مطلب	۳۲	ناتو ۴: درک مطلب
۴۳	ناتو ۵: خودآزمایی	۳۲	ناتو ۵: خودآزمایی

عنوان	صفحه	عنوان	صفحه
درس ۱۱: مانده‌های زمینی		درس ۱۶: خسرو - مایع حرف‌شویی	
ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۴۳	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۵۹
ناتو ۲: معنای لغت	۴۳	ناتو ۲: معنای لغت	۶۱
ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۴۳	ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۶۱
ناتو ۴: درک مطلب	۴۳	ناتو ۴: درک مطلب	۶۱
ناتو ۵: خودآزمایی	۴۴	ناتو ۵: خودآزمایی	۶۲
فقط ۲۰ درس ۸ تا ۱۱	۴۴	فقط ۲۰ درس ۱۴ و ۱۶	۶۲
آزمون تشریحی	۴۴	آزمون تشریحی	۶۳
فصل ۵: انواع ادبی (۲)		فصل ۷: ادبیات دوران جدید (شعر)	
درس ۱۲: در آرزوی تو باشم - دل می‌رود ز دستم		درس ۱۷: داروگ، باغ من، انتظار	
ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۴۷	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۶۵
ناتو ۲: معنای لغت	۴۹	ناتو ۲: معنای لغت	۶۵
ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۴۹	ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۶۶
ناتو ۴: درک مطلب	۴۹	ناتو ۴: درک مطلب	۶۷
ناتو ۵: خودآزمایی	۵۰	ناتو ۵: خودآزمایی	۶۷
درس ۱۳: ادبیات تعلیمی: باغ عشق، پیدای پنهان		درس ۱۸: سفر به خیر، در سایه‌سار نخل ولایت	
ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۵۰	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۶۷
ناتو ۲: معنای لغت	۵۲	ناتو ۲: معنای لغت	۶۸
ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۵۲	ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۶۸
ناتو ۴: درک مطلب	۵۳	ناتو ۴: درک مطلب	۶۸
ناتو ۵: خودآزمایی	۵۳	ناتو ۵: خودآزمایی	۶۹
فقط ۲۰ درس ۱۲ و ۱۳	۵۴	درس ۱۹: حدیث جوانی، در کوچه‌سار شب	
آزمون تشریحی	۵۴	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۶۹
فصل ۶: فرهنگ و هنر		ناتو ۲: معنای لغت	۷۰
درس ۱۴: تربیت انسانی و سنت ملی ما		ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۷۰
ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۵۷	ناتو ۴: درک مطلب	۷۰
ناتو ۲: معنای لغت	۵۸	ناتو ۵: خودآزمایی	۷۱
ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۵۸	فقط ۲۰ درس ۱۷ تا ۱۹	۷۱
ناتو ۴: درک مطلب	۵۸	آزمون تشریحی	۷۲
ناتو ۵: خودآزمایی	۵۸	فصل ۸: سفرنامه، حسب حال و زندگی‌نامه	
درس ۱۵: جلوه‌های هنر در اصفهان		درس ۲۰: مدرسه‌ی امام شوشتری، به سوی ...	
ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۵۸	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۷۴
ناتو ۲: معنای لغت	۵۸	ناتو ۲: معنای لغت	۷۴
ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۵۹	ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۷۵
ناتو ۴: درک مطلب	۵۹	ناتو ۴: درک مطلب	۷۵
ناتو ۵: خودآزمایی	۵۹	ناتو ۵: خودآزمایی	۷۵

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
	درس ۲۴: مسافر - ریشه‌ی پیوند		درس ۲۱: خاطرات اعتمادالسلطنه - آن روزها
۸۳	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر	۷۵	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
۸۳	ناتو ۲: معنای لغت	۷۶	ناتو ۲: معنای لغت
۸۳	ناتو ۳: دانش‌های ادبی	۷۶	ناتو ۳: دانش‌های ادبی
۸۳	ناتو ۴: درک مطلب	۷۶	ناتو ۴: درک مطلب
۸۴	ناتو ۵: خودآزمایی	۷۶	ناتو ۵: خودآزمایی
۸۴	فقط ۲۰ درس ۲۰ تا ۲۴		درس ۲۲: شخصی به هزار غم گرفتارم...
۸۴	آزمون تشریحی	۷۷	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
۸۶	آزمون خرداد ماه ۱۳۹۰	۷۸	ناتو ۲: معنای لغت
۹۱	یک ساعت مانده به امتحان	۷۸	ناتو ۳: دانش‌های ادبی
		۷۹	ناتو ۴: درک مطلب
		۷۹	ناتو ۵: خودآزمایی
			فصل ۹: ادبیات فارسی برون‌مرزی
			درس ۲۳: کعبه‌ی مخفی
		۸۰	ناتو ۱: معنی و مفهوم شعر و نثر
		۸۱	ناتو ۲: معنای لغت
		۸۱	ناتو ۳: دانش‌های ادبی
		۸۲	ناتو ۴: درک مطلب
		۸۲	ناتو ۵: خودآزمایی

به نام منشأ تفکر و دانایی

انتشارات مرجع کنکور با همکاری کانون گسترش علوم در سال‌های اخیر با شعار «کارآمد، روزآمد و منعطف» که برگرفته از اهداف تعریف شده می‌باشد، بر آن شده است که محصولات و خدمات جدید خود را بر اساس سه مولفه‌ی فوق طراحی و در اختیار مشتریان عزیز قرار دهد.

بنابراین سعی نموده است با نوآوری آموزشی، بتواند کارآمدی محصولات را افزایش دهد. در این راه استفاده از فناوری روز بسیار کمک کننده بوده است. بخش سوم شعار انتشارات «انعطاف‌پذیری» می‌باشد، بدین معنی است که محصولات و خدمات تن‌خور هر مشتری طراحی خواهد شد و به نوعی هر مشتری یک محصول ویژه خواهد داشت، البته به اجرا رساندن این حرف امری سخت، ولی ممکن است و مورد نظر استراتژیست‌های ۲ دهه آتی شرکت‌های بزرگ چندملیتی می‌باشد. چنین حالتی میسر نخواهد بود مگر اینکه سازمان از تکنولوژی‌های روز دنیا استفاده کند و آنجاست که مشتری خدمات خود را در لحظه با بیشترین رضایت اخذ خواهد نمود.

مدیران انتشارات، با امید و تلاش مضاعف، سعی در طراحی و پیاده‌سازی چنین محصولاتی دارند. محصول «تک درس نکته طلایی» در اولین چاپ نمادی از کارآمدی، روزآمدی و تاحدی انعطاف‌پذیری را با خود به همراه می‌آورد. بدین منظور جهت آشنایی شما اهداف و ویژگی‌های این محصول را توضیح می‌دهیم و در بخش بعدی ویژگی‌ها و نحوه کاربرد و استفاده محصولی را که در دست شماست شرح می‌دهیم.

کتاب دروس نکته طلایی چیست؟

اولین مجموعه نکات درسی برنامه‌ریزی شده‌ای است که به طور مؤثر موجب تعالی سطح درسی و به خصوص نمره‌های اخذ شده در امتحان‌های مستمر، نیم‌ترم، پایان ترم و نهایی می‌شوند. این مجموعه کتاب‌ها به صورت نیم‌دروس عمومی و نیم‌دروس تخصصی و تک‌درس ارائه شده‌اند و نحوه‌ی آموزش و ارائه‌ی نکات به گونه‌ای است که دانش‌آموزان را از مراجعه به کتاب‌های درسی بی‌نیاز می‌کند. سبک کار در این مجموعه کتاب‌ها به این ترتیب است که پس از طرح اهداف کوتاه آموزشی و هر نکته، با هر روش درسی یک یا چند مثال مرتبط با آن موضوع به صورت تست یا سوال ذکر شده است. به این ترتیب دانش‌آموز مطمئن است که تمامی نکاتی که مطالعه می‌کند برای هدف آموزشی او که امتحانات پایانی، نیم‌ترم و کنکور است کاربرد دارد.

یادآور می‌شود مطالعه‌ی کتاب نکته برای یک امتحان موفق است.

محتوای کتاب

دانش‌آموزان سطح پایین و متوسط به بالا، با خواندن ساعات تعریف شده از این کتاب در قیاس با کتاب‌های دیگر، حداقل ۲ نمره بیش‌تر خواهند گرفت.

اهداف:

۱- قابلیت اعتماد برای خانواده، معلمان و دانش‌آموزان

۲- کسب نمره بالاتر با مطالعه واحد زمانی (در قیاس با سایر کتاب‌ها و جزوات)

۳- پوشش دانش‌آموزان سطح پایین و متوسط به بالا

۴- ارائه خدمات پس از فروش به دانش‌آموزان، معلمان و مدیران مدارس مثل سایت، نشریه، مقالات، روش‌های برنامه‌ریزی

و ... از طریق موسسه نانوم

۵- ارائه روش‌های علمی برای اهمیت یابی درس‌ها و مفاهیم در امتحانات و پیش‌بینی‌های احتمالی و محاسباتی از آینده

۶- ارائه بهترین نکته‌ها و مفاهیم در قالب یاددهی دانش‌آموز بر طبق نظر بهترین دبیران و موثرترین نکات و جذاب‌ترین و موثرترین روش

۷- استفاده از تکنولوژی و فناوری‌های روز در جهت ایجاد جذابیت و سهولت رسیدن به اهداف کیفیت و کاربردی بودن کتاب

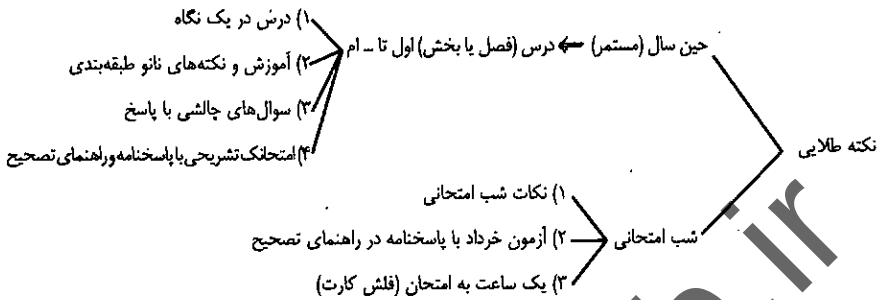
تا حدی که حجم بسیاری از آن‌ها (بالای ۸۰٪) توسط دانش‌آموز مصرف شود و جلوگیری از اسراف منابع اولیه، انرژی و زمان

۸- آموزش مهارت‌های فرهنگی، اجتماعی و کاربردی در زندگی روزمره برای آینده‌ای بهتر ارائه شده توسط نانوم

ارتباط بین مجموعه کتاب‌های نکته طلایی و سوال طلایی

مجموعه کتاب‌های نکته طلایی و سوال طلایی دو مجموعه مکمل یکدیگر هستند که می‌توانند در کنار هم به بهترین نحو سطح درسی دانش‌آموزان را ارتقا داده و موفقیت آنها در امتحانات را بیشتر کنند. کتاب‌های نکته طلایی جنبه آموزش گام به گام دروس و کتاب‌های سوال طلایی جنبه تثبیت آموزش گام به گام را دارند و از این لحاظ می‌توانند دانش‌آموزان را به بهترین نتیجه آموزشی برسانند.

چارت کتاب نکته طلایی

آنچه در مورد کتاب نکته طلایی باید حتما بدانید!

اجزاء کتاب

۱- ساختار mn (الگوی راهبردی کتاب درسی)

این جدول نمایش‌دهنده اجزای تشکیل‌دهنده ترکیبی و ارتباطی کل محتوای یک کتاب درسی است که منطبق با الگوهای فصل‌های کتاب درسی (m) و ریز اجزای مفاهیم داخل هر فصل یا درس (n) است. فرض مهم در این بخش تفکیک کتاب بر اساس ساختار مورد نیاز آموزش و پرورش است. پس باید فصل‌ها یا درس‌ها (m) و ریز فصل‌ها یا ریز درس‌ها (نانو یا n) به ترتیب کتاب درسی باشد. این ماتریس برای هر کتاب از الگوی زیر تبعیت می‌کند.

الگوی راهبردی کتاب درسی					ریز فصلی (درس)	فصلی (درس)
n	...	n_3	n_2	n_1		
$m_1 n$	...	$m_1 n_3$	$m_1 n_2$	$m_1 n_1$	m_1	
$m_2 n$	...	$m_2 n_3$	$m_2 n_2$	$m_2 n_1$	m_2	
⋮		⋮	⋮	⋮	⋮	

نکته مهم این است که با استفاده از نوآوری و تکنولوژی روز ساختارهای m و n بر اساس تکرار سوال‌ها و میانگین پوشش نمره‌ای در هر امتحان ارزش‌گذاری شده‌اند.

۲- بخش مستمر (حین سال):

با توجه به نیازهای دوران یادگیری یک دانش‌آموز در طی سال (یادگیری مستمر) و آموزش و تثبیت آن به‌صورت قدم به قدم، قسمت‌های مختلفی در این بخش قرار گرفته است این قسمت‌ها به شرح زیر می‌باشد:

۱-۲- درس در یک نگاه

در این قسمت نکته‌ها، جداول، الگوریتم‌ها و موارد دیگری که برای هر فصل یا درس به صورت یکجا قابل ارائه است قرار داده شده است. دانش‌آموز با مطالعه این قسمت می‌تواند نمای کلی از درس یا فصل را به دست بیاورد و ذهن خود را آماده‌ی جذب مطالعه جزئی‌تر مطالب در ادامه بخش کند.

۲-۲- آموزش و نکته‌های نانو طبقه‌بندی

این قسمت مطالب درسی شامل آموزش، نکته، جدول و الگوریتم و موارد دیگر به صورت نانو طبقه‌بندی قرار داده شده است با مطالعه دقیق این قسمت تمامی کتاب درسی همراه با نکته‌های مستمر در آن به ذهن دانش‌آموز منتقل می‌شود.

۳-۲- سوال‌های چالشی با پاسخ

در این قسمت ۵ سوال تشریحی همراه با پاسخ در ادامه سوال آورده شده است. سوالات به گونه‌ای طراحی شده‌اند که ذهن دانش‌آموز را کاملاً درگیر کند یا به عبارتی آنچه را که تاکنون دانش‌آموز یادگرفته به چالش نکشد. با حل این سوالات، دانش‌آموز درک بهتری از آموخته‌های خود پیدا می‌کند و محل کاربرد مطالب درسی را در هر سوال یاد می‌گیرد.

۴-۲- امتحانک تشریحی با پاسخ‌نامه و راهنمای تصحیح

در این قسمت دانش‌آموز با حل کردن سوالات امتحانی آموخته‌های خود را تثبیت می‌کند و میزان یادگیری خود را از طریق یک امتحان محک می‌زند یا توجه به عدم پوشش محتوای حاشیه‌ای و ریز در قسمت‌های ۱-۲ و ۲-۲ این قسمت شامل سوال‌هایی مفهومی و ترکیبی است که پاسخ آن‌ها کاملاً تشریحی و توضیحی می‌باشد و مطالب ریز و حاشیه‌ای را پوشش می‌دهد.

۳- بخش شب امتحانی (پایان سال - شب امتحان)

هدف این بخش آماده‌سازی دانش‌آموزان برای شب امتحان (امام امتحان) است. این بخش دارای قسمت‌های زیر می‌باشد:

۱-۳- نکات شب امتحانی

با توجه به اینکه نکته‌ها و مطالب درسی دارای اهمیت یکسانی در امتحان نیستند. مطالب و نکاتی که اهمیت زیادی دارند و احتمال طرح سوال از آنها بیشتر است در کتاب با ترم مشخص شده‌اند تا دانش‌آموزان در شب امتحان توجه بیشتری به این مطالب کنند و با توجه به کمبود وقت کاربردی‌تر مطالب را مطالعه نمایند.

۲-۳- آزمون خرداد با پاسخنامه و راهنمای تصحیح

در انتهای هر درس (فیزیک، ادبیات، ریاضی ...) یک آزمون پایانی خرداد همراه با پاسخنامه در راهنمای تصحیح برای داوطلبان آزمون خرداد گذاشته شده تا داوطلبان با شیوه سوالات امتحانی خرداد و نحوه نمره‌دهی به پاسخ‌ها آشنا شوند و خود را بهتر برای این آزمون آماده کنند.

۳-۳- یک ساعت به امتحان (فلش کارت)

در این قسمت فلش کارت‌هایی که قابلیت جداسدن از کتاب (با علایم برش) را دارند طراحی شده است که حکم جمع‌بندی ساعت‌های قبل از امتحان را دارند. دانش‌آموز چند ساعت قبل از امتحان با مرور این مطالب که ضروری‌تر هستند به جمع‌بندی آموخته‌های خود می‌پردازد.

دانش‌آموزان عزیز، قبل از اینکه وارد شرح دروس بشویم دانستن نکات زیر ضروری می‌باشد. (توضیح زیر مربوط به تک تک درس‌ها است.)

۱- در هر درس ابتدا معنی ابیات و عبارات (n_1) آمده است و برای کم‌حجم‌شدن کتاب سعی شده است تا حد امکان معنی لغات (n_2) و آرایه‌های ادبی (n_3) در همین بخش (یعنی n_1) بیاید.

۲- در بخش دوم معنی لغاتی آمده است که در قسمت اول نیامده‌اند. مثلاً یک واژه که از نظر معنایی مهم است، اگر در عبارتی بود که آن عبارت به دلیل مهم نبودن در بخش n_1 نیامده است در این بخش پوشش داده می‌شود.

۳- در بخش سوم که مربوط به دانش‌های ادبی - که مهمترین آنها آریه‌ها و تاریخ ادبیات است - می‌باشد، تمام نکات تاریخ ادبیاتی پوشش داده شده است و آرایه‌هایی که به عنوان پیام‌وزیم در کتاب آمده‌اند به‌طور مشروح و مفصل همراه با نمونه‌های کتاب آمده است. اما به دلیل کم‌حجم‌شدن کتاب، آرایه‌هایی که مربوط به سال گذشته یا درس‌های گذشته می‌باشد، در قسمت n_1 به‌طور اشاره‌وار آمده‌اند.

۴- در قسمت چهارم که مربوط به درک مطلب (n_4) است، سعی شده تمام مطالب حاشیه‌ای ابیات و عبارات که منبع تولید سوالات درک مطلبی می‌باشند، پوشش داده شود. باید توجه داشت که سوالات درک مطلب بیشتر شبیه سوالات خودآزمایی می‌باشد و سوالات درک مطلب می‌تواند به صورت پرسش یک آرایه، معنی یک عبارت یا بیت یا معنی یک لغت باشد. لذا نکات آن می‌تواند شبیه به نکات قسمت‌های قبل (n_1, n_2, n_3) باشد، که در اینجا نیز سعی شده است به دلیل جلوگیری از تکرار، نکاتی آورده شود که در قسمت‌های قبلی نیامده است.

۵- در قسمت پنجم که مربوط به خودآزمایی (n_5) است، تلاش بر این بوده که به خودآزمایی‌های کتاب، پاسخی نکته‌گونه داده شود تا دانش‌آموز علاوه بر رسیدن به پاسخ خودآزمایی‌ها - که از نظر ارزش نمره‌ای مهم‌اند - به کمک زبان نکته‌گونه به راحتی آنها را یاد گرفته و حفظ کند. باید توجه داشت که سوالات خودآزمایی امکان دارد در بخش درک مطلب آورده شود و سوالات درک مطلب در بخش خودآزمایی.

نکته دیگر این است که هر بیت یا عبارت، می‌تواند منبع خوبی برای سوال به صورت: معنی، آرایه، درک مطلب و خودآزمایی باشد. اما تا جای امکان سعی شده است تا اهمیت هر بیت یا عبارت را در هر یک از موارد ذکر شده، مشخص کرد تا در هنگام مطالعه وقت کمتری از شما عزیزان گرفته شود. اصلی‌ترین شاهد این ادعا آوردن ریز بخش (n) های شش‌گانه می‌باشد تا با دیدن یک مطلب در هر یک از زیر بخش‌ها به شما نشان داده شود که این مطلب از چه نظر مهم است. از آنجایی که حفظ شعر جنبه‌ی توضیحی ندارد نیاز به آوردن نکته‌ی خاصی نیست.

نکته قبل از اینکه به شرح ابیات و عبارات پرداخته شود، ذکر مطلب زیر ضروری می‌نماید.

عواملی که سبب سخت و نامشخص شدن معنی و مفهوم یک عبارت می‌شود به قرار زیر است:

۱- آملن کلماتی که معنای آن‌ها را نمی‌دانیم.

دید پرروغن دکان و جامه چرب بر سرش زد گشت طوطی گل ز ضرب
اگر کسی معنی «گل» را نداند، در درک شعر ناتوان خواهد بود.

❖ سعی شد که مثال‌ها از ادبیات سال اول باشد تا ابیات برای شما ناآشنا نباشد.

۲- اشاره به نکته‌ای خاص که ما از آن بی اطلاع هستیم.

هر دو گون آهو گیا خوردند و آب زین یکی سرگین شد و زان مشک ناب در این بیت به خاصیت آهوی ختن اشاره شده است که مشک تولید می‌کند و این نکته را شاید بعضی دانش‌آموزان نشنیده باشند.

۳- آمدن ویژگی خاص دستوری

روزی تر و خشک ما بسوزد آتش که به زیر دیگ سود است در این بیت «بسوزد» که فعل لازم است در معنای «بسوزاند» یعنی فعل متعددی آمده است.

۴- به هم ریختن ارکان دستوری

دید پرروغن دکان و جامه چرب بر سرش زد گشت طوطی کل ز ضرب «گشت طوطی کل ز ضرب» حالت به هم ریخته‌ی «طوطی از ضرب، کل گشت» می‌باشد.

۵- مشخص نبودن نهاد جمله در بعضی عبارات:

پرسید زان پس که آمد به هوش بدو گفت با ناله و با خروش هر چند که اکثراً نهاد «پرسید» را «رستم» می‌گیرند، اما دقیقاً معلوم نیست که رستم بی هوش شده بود یا سهراب!!!

۶- عوض شدن معنی بعضی کلمات

از آن پس بسازید سهراب را ببندید یک شب بر او خواب را «بسازید» در این بیت به معنی «قصد جان او کنید» یا «به او توجه کنید» است.

۷- آمدن بعضی از آرایه‌ها در عبارت یا بیت (مخصوصاً استعاره و کنایه)

ریش بر می‌کند و می‌گفت ای دریغ کآفتاب نعمتم شد زیر میغ «ریش بر کندن» کنایه از «تأسف خوردن»، «آفتاب نعمت» استعاره از «طوطی» و «آفتاب زیر میغ شدن» کنایه از «از دست دادن و گم شدن چیزی» می‌باشد و واضح است که دریافتن این نکات کمی دشوار است.

این موارد مهمترین مواردی بودند که درک یک عبارت را دشوار می‌کند.

با توجه به نکات بالا شما دانش‌آموزان عزیز باید در هنگام مطالعه به این نکات توجه کنید (البته واضح است که هر عبارت یا بیت یک یا دو نکته بیشتر ندارد) از طرفی ابیات بسیاری نیز وجود دارد که هیچ کدام از ویژگی‌های بالا را نداشته باشد، مانند:

- کنون رزم سهراب و رستم شنو دگرها شنیدستی این هم شنو.....
- خطاب من به تو عباس ای دلیر جهان برو بگو به حسین ان امام تشنه لبان.....

باید توجه کرد که ابیاتی که چند مورد از نکات بالا را داشته باشند، مهمترین و مخصوصاً برای سوال‌های درک مطلب و معنی.

توجه شود که ابیات و عبارات ستاره‌دار و شماره‌دار از نظر معنایی مهمترین.